

ÅRSREDOVISNING

för

LO och LO-koncernen

2017

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE 2017

LOs organisation och uppdrag

Landsorganisationen i Sverige – LO – är en sammanslutning av fackliga arbetstagarorganisationer – förbund.

LO har till uppgift att leda och samordna LOs och förbundens arbete med att tillvarata arbetstagararnas intressen på arbetsmarknaden och inom näringslivet.

LOs medlemmar utgörs av 14 anslutna medlemsförbund. Förbunden består i sin tur av sammanlagt 1 442 355 medlemmar vid räkenskapsårets utgång (1 448 492) varav 53 % män och 47% kvinnor.

För att kunna fullfölja sin uppgift ska LO närmast verka för:

- att de anslutna förbunden organiserar och sammansluter arbetstagarare i privat, statlig och kommunal tjänst,
- att de anslutna förbundens verksamhet bedrivs efter enhetliga linjer och under solidarisk samverkan varvid gemensamma intressen ska beaktas och hänsyn tas till den enskildes rätt och samhällets berättigade krav,
- att arbetstagararnas intressen i rättsliga och samhällspolitiska frågor tillvaratas,
- att utveckla förbindelser med motsvarande organisationer i Sverige och i andra länder,
- att genom medlemskap i internationella fackliga organisationer och i övrigt internationellt hävda fackliga intressen samt
- att de anslutna förbundens lokala organisationer samverkar i organiserad tvärfacklig verksamhet i LO-distrikten.

Kongressen är LOs högsta beslutsfattande organ och kongressen styr verksamheten under kongressperioden. På kongressen 2004 antogs en vision. Visionen lyder som följer.

"Medlemmar som är stolta, kunniga och medvetna. En arbetsmarknad med rikstäckande kollektivavtal för social rättvisa, jämlikhet och jämställdhet. En välfärd präglad av generositet och solidaritet. Ett land präglat av tillväxt och ekonomisk stabilitet. Ett land för alla i nära samarbete med andra länder och folk. Det är vår fackliga vision."

Utifrån Kongressens vision beslutade LOs styrelse i oktober 2016 om en verksamhetsplan för 2016-2020. Verksamhetsplanen tog sitt avstamp i att den svenska modellen står inför ett vägskafl. LO och förbunden är bärare av tidlösa idéer och värderingar så som allas lika värde, solidaritet, frihet och jämlikhet och vi använder vår styrka för att skapa en bättre värld för alla. Styrkan har vi haft genom hög organisationsgrad, hög kollektivavtalsäckning, facklig-politiskt arbete och opinionsbildning. Vi kan dock konstatera att på flera nivåer, både

nationellt och internationellt, utmanas vår svenska modell. En av de viktigaste orsakerna handlar om att vi inte har full sysselsättning utan fortfarande är arbetslösheten hög i vissa grupper även om vi har en bra sysselsättningsutveckling. Det har bland annat lett till förändrade förutsättningar när det gäller arbetsvillkoren som arbetstider och anställningsformer. Det har över tid skapat en förskjutning i möjligheten till inflytande över arbetet från anställd till arbetsgivare.

Under 2017 har tre områden varit prioriterade:

1. Investera för jämlikhet; Vi ser att klyftorna i Sverige ökar och att det kräver nya och kraftfulla åtgärder för att förändra detta. För att analysera ojämlikhetens konsekvenser och presentera förslag som kan minska ojämlikheten tillsattes en jämlikhetsutredning. Den kommer att arbeta under hela kongressperioden och löpande lämna analyser samt förslag. Full sysselsättning och ökad jämlikhet; med fokus på att bredda frågan om full sysselsättning med ett jämlikhetsperspektiv.
2. Det Goda arbetet; Projektet tar sin utgångspunkt i arbetsplatsen och syftar till att förbättra arbetsvillkoren, arbetsmiljön och möjligheterna till makt och inflytande på arbetet för LO-förbundens medlemmar. Det innebär att projektet bland annat behöver innehålla policy- och reformförslag som bidrar till att makt omfördelas så att löntagarnas reella inflytande på arbetet ökar, att arbetsvillkoren och arbetsmiljön förbättras i LO-yrken, att fler löntagare kan, vill och vågar utöva inflytande på sin arbetsplats så att den fackliga organiseringen ökar samt att det skapas ett arbetsliv med trygga, utvecklande och hälsosamma arbetarjobb med löner som går att leva på.
3. Organisera eller dö; med fokus på att stärka vår roll som organisation och stödja förbundens arbete med att rekrytera nya medlemmar.

Utredningar

Jämlikhetsutredningen: På kongressen 2016 beslutades att tillsätta en jämlikhetsutredning för att analysera ojämlikheten i Sverige samt presentation av konkreta förslag för att öka jämlikheten. Utredningen kommer att arbeta under hela kongressperioden. Rapporter kommer att lämnas löpande och den första presenteras i januari 2018. Under 2017 startade arbetet och de ansvariga för utredningen tillsattes.

LOs roll, uppdrag och interna organisation; LO kongressen 2016 beslutade att göra en översyn av LOs roll, uppdrag och interna organisation. Under 2017 har intervjuer med förbundsordförande genomförts av en extern konsult. Resultatet har presenterats för LOs styrelse som ett led i att utveckla styrelsens arbete. En översyn av LO-distriktets verksamhet har genomförts och LOs styrelse fastställde ett inriktningsbeslut för det fortsatta arbetet. Utredningen har formen av ett löpande utvecklingsarbete.

Näringspolitiskt program samt Miljö- och Klimatpolitiskt program; Arbetet med dessa program har startat under 2017 och beräknas presenteras under 2018.

Det Goda arbetet; Grunderna för arbetet har lagts men det huvudsakliga arbetet kommer att ske under 2018.

Väsentliga händelser i verksamheten 2017

Avtalsrörelse: LO-förbunden genomförde under 2017 en avtalsrörelse vars samordning och gemensamma krav beslutades av LOs representantskap 2016. Avtalsrörelsen genomfördes utan några aktiva stridsåtgärder. Däremot tvingades LO-förbunden att lägga flera varsel främst på Almegas avtalsområden.

Etableringsjobb: För att öka möjligheterna för nyanlända till Sverige att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden presenterade LO ett förslag, utbildningsjobb, i mars 2017. I september 2017 begärde 13 förbund förhandling om etableringen med sina respektive motparter. Förhandlingarna resulterade i en principöverenskommelse som 11 förbund ställde sig bakom. Arbetet fortsätter genom förhandlingar med staten.

Under hösten 2017 begärde LO förhandling med Svenskt Näringsliv om trygghet och omställning på arbetsmarknaden. Dessa förhandlingar har inte startat under 2017.

Riskkarta

För att arbeta mer systematiskt med de risker som finns i LOs verksamhet beslutade LOs styrelse om en riskkarta 2016. Riskkartan bygger på en bedömning av risken och den skada som kan orsakas om risken inträffar. Under 2017 har en första uppföljning skett och handlingsplaner under respektive risk har tagits fram.

Personal

Under året har tio tillsvidareanställda slutat och åtta tillsvidareanställda rekryterats till LO. Fem personer har beviljats hel tjänstledighet och dessa tjänster har ersatts.

Ytterligare fem personer har under året varit helt eller delvis föräldralediga, alla dessa tjänster har inte helt ersatts. Under året har tre personer haft annan tidsbegränsad anställning.

LO eftersträvar en jämn könsfördelning inom alla yrkesgrupper,

Under hösten 2016 genomfördes en förändring av den interna organisationen. En av synpunkterna i arbetsmiljöenkäten 2015 var att många önskade mer stöd i arbetet och bättre närhet till sin chef. För att möta detta ändrades enhetsstrukturen så att policyenheterna fick färre antal medarbetare per enhet samt att en enhet skapades som samlade de kansliövergripande funktionerna som personal, ekonomi och service. Under 2017 har fokus legat på att skapa stabilitet i organisationen samt ge förutsättningar för att arbeta med de av kongressen prioriterade områdena.

En handlingsplan med anledning av #metoo har tagits fram som bland annat innehåller kartläggning, stöd och utbildning.

Väsentliga finansiella händelser under verksamhetsåret

LOs intäkter är i stor utsträckning baserade på förbundens medlemsantal och på LO representantskaps beslut om medlemsavgiftens storlek. Medlemsavgiftens storlek bestäms utifrån förändringen av förbundens medlemsintäkter. Kongressen beslutade dock att medlemsavgiften maximalt får uppgå till 17,84 kronor per medlem och månad i avgiftsklass 2. För räkenskapsåret minskade det totala antalet medlemmar i förbunden.

Under året har renovering av ventilation och ytskikt genomförts av konferensavdelningen i LO-borgen.

Framtida utveckling

I LOs omvärldsanalys har ett antal utmaningar och hot identifierats. Det mesta härrör sig till arbetsmarknaden där skillnaderna mellan olika grupper i arbetslivet och samhället ökar. Kvinnor har fortsatt sämre löner och arbetsvillkor än män. Osäkerheten och otryggheten hos arbetstagarna skapar oro inför framtiden vilket bidrar till att stödet för antidemokratiska och främlingsfientliga rörelser ökar. Detta är frågor som står högt på agendan under kommande år. Migrationspolitik och i synnerhet flyktingars möjlighet till inträde på arbetsmarknaden kommer att vara ett aktuellt område de närmaste åren.

Medlemsfrågan är en viktig faktor som påverkar både LOs och förbundens ekonomi och därigenom möjligheterna att genomföra facklig verksamhet. Under år 2017 förlorade medlemsförbunden 3 437 av sina aktiva medlemmar. För år 2016 minskade antalet aktiva medlemmar med 15 948.

Moderföretagets resultat och ställning

Medlemsavgifterna uppgick till 256,8 mkr (263,9 mkr). Medlemsförbunden betalar till LO en avgift baserad på varje förbunds medlemsantal vilket motsvarar cirka 200-221 kronor per medlem och år. Medlemsavgiften till LO per medlem höjdes inför verksamhetsåret 2009 efter att ha varit oförändrad sedan 1991 och följer numera förbundens medlemsintäkter.

Resterande del av den fackliga verksamhetens intäkter uppgick till 258,6 mkr (251,2 mkr). Övriga intäkter bestod i huvudsak av anslag från statliga myndigheter och andra organisationer bl.a. AFA Försäkring. Kostnaden för verksamheten uppgick till 556,2 mkr (571,2 mkr). I detta ingår bidrag till närstående organisationer. Under räkenskapsåret har totalt 35,6 mkr (33,5 mkr) lämnats som anslag och medlemsavgifter till närstående bl.a. Arbetarrörelsens arkiv, EFS, FFI.

LO strävar med den ekonomiska verksamheten att nå kostnadstäckning för den fackliga verksamheten. LOs resultat för den fackliga verksamheten uppgick till -40,9 mkr (-56,1 mkr). Årets resultat blev 41,9 mkr (3,8 mkr).

LO äger fem fastigheter i Stockholm. Skolan 1 används för LO-kansliets verksamhet. Övriga bebyggda fastigheter är uthyrda.

Fastighet	Ort/land	Typ	Kvadratmeter	Bokfört värde
Skolan 1	Stockholm	kontor	5 120	61 880
Skolan 2	Stockholm	kontor	4 007	27 628
Blåkulla 8	Stockholm	bostäder	359	1 531
Blåkulla 9	Stockholm	bostäder	337	1 249
Hasseludden 1:79	Nacka	mark		0
SUMMA			9 823	92 288

Eget kapital

	Koncernen		LO		
	2017	2016	2017	2016	
Kapitalbehållning vid årets ingång	2 840 892	2 762 055	1 326 468	1 322 630	
Omräkningsdifferenser	2 982	4 197			
Nyemission	83 000				
Utdelning minoriteten	-24 500	-27 440			
Förvärv från minoriteten	4 998				
Årets resultat	85 132	102 080	41 940	3 838	
Kapitalbehållning vid årets utgång	2 992 504	2 840 892	1 368 408	1 326 468	
Förändring av totalt eget kapital i koncernen	Bundet eget kapital	Ändamålsbestämda medel	Övrigt fritt eget kapital	Minoritetsintresse	Totalt
Belopp vid årets ingång	1 193 081	11 668	1 398 695	237 448	2 840 892
Omräkningsdifferenser			2 941	41	2 982
Årets ianspråktagande		-3 993	3 993		0
Nyemission			62 250	20 750	83 000
Utdelning minoriteten				-24 500	-24 500
Förvärv från minoritet			4 998		4 998
Årets resultat			51 459	33 673	85 132
Belopp vid årets utgång	1 193 081	7 675	1 524 336	267 412	2 992 504
Förändring av LOs egna kapital	Bundet eget kapital	Ändamålsbestämda medel	Balanserat fritt eget kapital	Årets resultat	Totalt
Belopp vid årets ingång	1 193 081	11 668	117 881	3 838	1 326 468
Disposition av fg års resultat			3 838	- 3 838	0
Årets resultat		-3 993	3 993	41 940	41 940
Belopp vid årets utgång	1 193 081	7 675	125 712	41 940	1 368 408

För närvarande har LO inga räntebärande skulder. LO ska hålla en ekonomisk konfliktberedskap genom hög likviditet i finansförvaltningen alternativt med tillgångar med gott belåningsvärde vilket fastighetsinnehavet utgör.

Kongressen år 2008 beslutade att LOs bundna egna kapital ska motsvara det belopp som fanns i räkenskaperna vid utgången av 1999 och värdesäkras genom att det, genomsnittligt över kongressperioden, ska finnas tillgångar vars marknadsvärde minst är lika stort som det bundna egna kapitalet ökat med konsumentprisindex från basår 2000.

Tkr	2017	2016	2015	2014	2013
<i>Bundet eget kapital</i>					
Bundna reserver	1 193 081	1 193 081	1 193 081	1 193 081	1 193 081
<i>Fritt eget kapital</i>					
Balanserad vinst	125 712	117 881	114 439	129 512	115 942
Reserverade medel	7 675	11 668	14 540	14 540	40 653
Årets resultat	41 940	3 838	570	-15 072	- 12 543
Summa eget kapital	1 368 408	1 326 468	1 322 630	1 322 061	1 337 133

Som framgår av tabellen uppgick LOs egna kapital vid räkenskapsårets utgång till 1 368 mkr (1 326 mkr). Kravet på det värdesäkrade egna kapitalet för 2017 uppgick till 1 487 miljoner kronor att jämföra med de genomsnittliga tillgångarna på 4 423 miljoner kronor. Detta innebär att kongressens krav på eget kapital är tillgodosett.

Nedan redovisas marknadsvärdet av LO-koncernens tillgångar såsom justerat eget kapital. Det justerade egna kapitalet är beräknat som koncernens redovisade egna kapital justerat med skillnaden mellan det bokförda värdet och marknadsvärdet av byggnader och mark samt kortfristiga placeringar. Hänsyn har tagits till minoritetens andel och latent skatt. Eventuellt övervärde av andelar i intresseföretag har inte beaktats. Marknadsvärden för byggnader och mark följer av koncernens redovisningsprinciper som redovisas i not 12.

Tkr	2017	2016	2015	2014	2013
Eget kapital	2 725 092	2 625 194	2 518 917	2 433 826	2 353 546
Övervärde fastigheter	2 682 446	2 291 381	1 575 127	1 247 018	1 084 705
avgår minoritet	-1 017 769	-854 319	-544 916	-413 821	-352 666
Övervärde korta placeringar	512 735	382 477	310 111	357 904	272 581
Summa övervärde före skatt	2 177 412	1 819 539	1 340 322	1 191 101	1 004 620
Skatt 22 %	-479 031	-400 299	-294 871	-262 042	-221 016
Justerat Eget Kapital efter skatt	4 423 474	4 044 435	3 564 368	3 362 885	3 137 150

Hållbarhet

LO upprättar från och med 2017 en separat hållbarhetsrapport.

Koncernen

LO såg under 2014 över sin organisation och verksamhet i syfte att få en tydligare struktur och en bättre styrning. Uppdelning i facklig verksamhet och kommersiell verksamhet genomfördes genom att i princip samtliga affärsdrivna dotterbolag allokerades in under Bantorget Förvaltning AB (org nr 556057-7388). Den kommersiella verksamheten har delats upp i två ben. Finansiella tillgångar har samlats i Bantorget Finans AB (org nr 556152-4595) medan fastighetsbolag och rörelsedrivande dotterbolag har samlats under Bantorget Egendom AB (org nr 556956-0040).

Landsorganisationen är därmed moderföretag till följande dotterföretag: Bantorget Förvaltning AB (100%), Utbildningsförlaget Brevskolan Ek förening org nr 702000-2601 (96%) samt LO-TCO Rättsskydd AB org nr 556150-9257 (90%).

Bantorget Förvaltning AB är i sin tur moderföretag till Bantorget Finans AB (100%), Bantorget Egendom AB (100%), Bantorget Redovisning AB org nr 556638-0464 (100%) och Bantorget Grafiska AB org nr 556987-6740 (100%).

Resultat och ställning

Koncernen har under året omsatt 948,3 mkr (908,0 mkr) och redovisar ett resultat före skatt med 114,2 mkr (121,9 mkr). Resultatet från finansiella investeringar uppgick till 36,7 mkr (108,7 mkr). Årets resultat uppgår till 85,1 mkr (102,1 mkr).

LO-koncernens resultat 2017– 2013					
Tkr	2017	2016	2015	2014	2013
Facklig verksamhet	-40 872	-56 110	-26 049	-48 301	-64 518
Fastighetsförvaltning	97 779	61 982	77 118	54 500	53 475
Hotell och konferensverksamhet	7 687	6 179	223	224	712
Juridisk verksamhet	9 911	-2 310	-874	-227	-1 516
Övrigt tryckeri, ekonomiservice m m	466	-5 187	-7 249	1 809	-
Övrig verksamhet	2 558	8 630	98	3 422	-3 512
Finansnetto	36 676	108 707	100 316	110 513	27 526
Upplösning av omstruktureringsreserv	0	0	0	2 936	4 700
Resultat efter finansiella poster	114 205	121 891	143 583	124 876	16 867
Skatter	-29 073	-19 811	-36 924	-34 640	-17 242
Årets resultat	85 132	102 080	106 659	90 236	-375

Fastighetsförvaltning

Bantorget Egendom AB är moderföretag för fastighetsbolagen och de rörelsedrivande bolagen. Fastighetsverksamheten utgörs av ett flertal kommersiella fastigheter huvudsakligen belägna i centrala Stockholm. Dessutom äger koncernen hotellverksamheter i Italien och i Örenäs. Markutveckling bedrivs i tre markområden i Stockholms omnejd med syfte att exploatera dessa till planlagd kvartersmark. Koncernens omsättning uppgick till 336,5 mkr (313,3 mkr) och årets resultat blev 46,1 mkr (111,3 mkr). Koncernens hyresintäkter uppgick till 162,0 mkr (150,7 mkr).

Finansförvaltning

Bantorget Finans AB bedriver förvaltning av värdepapper. Bolagets omsättning uppgick till 0 mkr (0 mkr) och årets resultat blev 13,0 mkr (13,7 mkr).

Bolagets finansiella tillgångar utgörs i huvudsak av andelar i värdepappersfonder. Den finansiella verksamheten har inriktats på lägre risk och högre direktavkastning. Bolaget har i sitt placeringsreglemente definierat och tydliggjort de risker bolaget avser att ta i sin finansförvaltning och balanserat dessa genom god diversifiering. Ett led i diversifieringen är att bolaget har både ränte- och aktieportföljer. I ränteportföljen finns förutom räntebärande placeringar, även derivat i valutor för att reducera risken för valutakursförluster.

Bolaget utsätts i sin finansförvaltning för finansiella risker vilket inkluderar förändringar i priser på såväl aktie- som räntemarknad. I ränteförvaltningen exponeras även bolaget för motpartsrisk (kreditrisk). I samband med att en betydande del av aktieexponeringen är mot utlandet inkluderas även valutarisk.

Bolaget beaktar alltid den etiska aspekten i sin placeringsverksamhet. Bolaget utesluter investeringar hos förvaltare eller i fonder som förknippas med oacceptabla arbetsförhållanden, kriminell verksamhet, pornografi, miljöförstöring eller bristande produktsäkerhet. Bolagets ägande ska baseras på de universella värderingar som uttrycks i FN:s allmänna förklaringar om de mänskliga rättigheterna samt FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (1966) samt FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (1966). Den Internationella Arbetstagarorganisationen ILOs konventioner är vägledande för all placeringsverksamhet.

Direktavkastningen på aktier och räntor har under året uppgått till 27 mkr eller 1,4 %, (1,6%). Marknadsvärdet uppgick den 31 december 2017 till 1 960 mkr att jämföras med 1 802 mkr vid årets ingång.

Dotterföretagen

LO-TCO Rättsskydd AB ägs till största delen av LO och resterande del ägs av TCO. Bolaget tillhandahåller juridisk service i huvudsak inom området arbetsrätt till LO och TCO med anslutna förbund. Därigenom bereds närmare 3 miljoner medlemmar möjlighet till rättshjälp. Bolagets nettoomsättning uppgick till 59,4 mkr (56,4 mkr). Årets resultat uppgick till 9,1 mkr (-1,3 mkr). Av bolagets nettoomsättning avser 2,3% (2,3 %) LO.

Bantorget Förvaltning AB är moderbolag i den affärsdrivande koncernen och svarar därmed för att LOs insyn och påverkan i koncernen säkerställs via styrelsernas uppdrag och återrapportering. Bolagets nettoomsättning uppgick till 8,2 mkr (8,8 mkr). Årets resultat uppgick till 70,3 mkr (63,0 mkr).

Utbildningsförlaget Brevskolan, ekonomisk förening ägs till största delen av LO och resterande del ägs av Livs och Seko. Föreningens nettoomsättning uppgick till 3,5 mkr (7,2 mkr). Årets resultat uppgick till 3,3 mkr (0,7 mkr). Verksamheten är sedan början av 2017 vilande efter att förlagsrörelsen avyttrats i slutet av 2016.

LO-koncernens resultaträkning (tkr)

		2017-01-01	2016-01-01
		2017-12-31	2016-12-31
<u>Verksamhetens intäkter</u>	2		
Förbundsavgifter		256 834	263 925
Övriga intäkter	6	689 192	646 408
Förändring av lager av pågående arbeten för annans räkning		<u>2 290</u>	<u>-2 382</u>
		948 316	907 951
<u>Verksamhetens kostnader</u>			
Råvaror och förnödenheter		-30 514	-28 790
Handelsvaror		-3 603	-3 353
Externa kostnader	5, 6	-530 696	-564 025
Personalkostnader	3, 4	-264 516	-259 490
Av- och nedskrivningar	11, 12, 13	-53 397	-52 879
Andel i intresseföretags resultat efter skatt		<u>11 939</u>	<u>13 770</u>
		-870 787	-894 767
Verksamhetens resultat	2	77 529	13 184
<u>Resultat från finansiella investeringar</u>			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	7	28 002	104 170
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	8	27 618	30 027
Räntekostnader och liknande resultatposter		<u>-18 944</u>	<u>-25 490</u>
		36 676	108 707
Resultat efter finansiella poster		114 205	121 891
Skatt	10	-29 073	-19 811
Årets resultat		85 132	102 080
Hänförligt till:			
Moderföretagets ägare		51 459	80 330
Minoritetsintresse		33 673	21 750

LO-koncernens balansräkning (tkr)

Tillgångar

		2017-12-31	2016-12-31
Anläggningstillgångar			
<u>Immateriella anläggningstillgångar</u>			
Balanserade utgifter för forsknings- och utvecklingsarbeten och liknande arbeten	11	34	28
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Byggnader och mark	12	1 402 769	1 329 177
Inventarier	13	85 341	76 805
Pågående nyanläggningar	14	<u>5 211</u>	<u>13 899</u>
		1 493 321	1 419 881
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Andelar i intresseföretag	17	230 132	116 233
Fordringar hos intresseföretag		25 477	0
Andra långfristiga värdepappersinnehav	18	207 048	210 358
Uppskjutna skattefordringar	26	5 107	5 200
Andra långfristiga fordringar	19	<u>190 046</u>	<u>191 621</u>
		657 810	523 412
Summa anläggningstillgångar		2 151 165	1 943 321
Omsättningstillgångar			
<u>Varulager m m</u>			
Råvaror och förnödenheter		1 638	1 766
Färdiga varor och handelsvaror		<u>450</u>	<u>414</u>
		2 088	2 180
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		31 360	28 466
Fordringar hos intresseföretag		1	0
Skattefordran		42 812	64 183
Övriga fordringar		9 291	8 122
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	20	<u>59 408</u>	<u>53 096</u>
		142 872	153 867
<u>Kortfristiga placeringar</u>	21	1 461 210	1 426 576
<u>Kassa och bank</u>		<u>207 789</u>	<u>279 007</u>
Summa omsättningstillgångar		1 813 959	1 861 630
Summa tillgångar		<u>3 965 124</u>	<u>3 804 951</u>

LO-koncernens balansräkning (tkr)

		2017-12-31	2016-12-31
Eget kapital och skulder			
<u>Eget kapital</u>			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Bundna reserver		1 193 081	1 193 081
<i>Fritt eget kapital</i>			
Ändamålsbestämda medel	22	7 675	11 668
Balanserad vinst		<u>1 524 336</u>	<u>1 398 695</u>
Summa eget kapital hänförligt till moderföretagets koncern		2 725 092	2 603 444
<i>Minoritetsintressen</i>		267 412	237 448
Summa eget kapital		2 992 504	2 840 892
<u>Avsättningar</u>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	24	63 550	66 425
Avsättningar för uppskjuten skatt	26	40 122	34 477
Övriga avsättningar	25	<u>27 744</u>	<u>755</u>
Summa avsättningar		131 416	101 657
<u>Långfristiga skulder</u>	27		
Skulder till kreditinstitut	28	575 891	585 493
Övriga långfristiga skulder		<u>20 682</u>	<u>9 382</u>
Summa långfristiga skulder		596 573	594 875
<u>Kortfristiga skulder</u>			
Skulder till kreditinstitut	28	23 487	24 288
Förskott från kunder		542	835
Leverantörsskulder		90 751	94 183
Skatteskuld		10 198	33 249
Övriga skulder		32 307	25 949
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	30	<u>87 346</u>	<u>89 023</u>
Summa kortfristiga skulder		244 631	267 527
Summa eget kapital och skulder		<u>3 965 124</u>	<u>3 804 951</u>

LO-koncernen kassaflödesanalys (tkr)

	2017-01-01 2017-12-31	2016-01-01 2016-12-31
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Inbetalningar	944 557	923 303
Utbetalningar	-811 140	-912 759
Kassaflöde från den löpande verksamheten före betalda räntor och inkomstskatter	133 417	10 544
Erhållen ränta	13 935	14 499
Erhållna utdelningar	38 193	196 231
Erlagd ränta	-18 944	-25 490
Betald skatt	-29 986	-51 628
Kassaflöde från den löpande verksamheten	136 615	144 156
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	-14	-28
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-38 316	-58 953
Sålda materiella anläggningstillgångar	-307	499
Investeringar i dotterföretag	-78 345	0
Sålda andelar i dotterföretag	0	0
Sålda andelar i intresseföretag	6 957	100
Investeringar i intresseföretag	-109 884	-15 765
Placeringar i övriga finansiella anläggningstillgångar	-37 906	-40 426
Avyttring/amorteringar av övriga finansiella anläggningstillgångar	20 287	203 318
Ökning/minskning av kortfristiga finansiella placeringar	-34 634	-269 630
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-272 162	-180 885
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		
Nyemission	83 000	0
Upptagna lån	1 700	0
Amortering av skuld	0	-28 238
Ökning/minskning av kortfristiga finansiella skulder	-871	15 193
Tillskott från minoritet	5 000	0
Utdelning/tillskott till/från minoritet	-24 500	-27 440
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	64 329	-40 485
Årets kassaflöde	-71 218	-77 214
Likvida medel vid årets början	279 007	356 221
Likvida medel vid årets slut	207 789	279 007

LO moderföretagets resultaträkning (tkr)

		2017-01-01 2017-12-31	2016-01-01 2016-12-31
<u>Fackliga verksamhetens intäkter och kostnader</u>			
Förbundsavgifter		256 834	263 925
Bidrag		224 665	231 078
Övriga intäkter		<u>33 861</u>	<u>20 072</u>
<u>Summa fackliga verksamhetens intäkter</u>	33	515 360	515 075
Avgifter och anslag till andra organisationer		-35 574	-33 455
Externa kostnader	5,6	-381 002	-399 285
Personalkostnader	3,4	-133 798	-133 966
Avskrivningar enligt plan		<u>-5 858</u>	<u>-4 479</u>
<u>Summa fackliga verksamhetens kostnader</u>	33	-556 232	-571 185
Fackliga verksamhetens resultat		-40 872	-56 110
Resultat från fastighetsförvaltningen			
Hysesintäkter		14 260	12 219
Externa kostnader	5,6	-5 273	-16 552
Personalkostnader	3,4	0	0
Avskrivningar enl plan		<u>-2 578</u>	<u>-2 498</u>
Resultat från fastighetsförvaltning		6 409	-6 831
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från andelar i koncernföretag		60 000	50 000
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	7	135	95
Ränteintäkter från koncernföretag		2	19
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	8	0	304
Nedskrivning av aktier i intresseföretag		-967	-2 950
Räntekostnader och liknande resultatposter		<u>-24</u>	<u>-150</u>
Resultat från finansiella investeringar		59 146	47 318
Resultat efter finansiella poster		24 683	-15 623
Bokslutsdispositioner	9	27 000	25 729
Skatt	10	<u>-9 743</u>	<u>-6 268</u>
Årets resultat		41 940	3 838

LO moderföretagets balansräkning (tkr)

Tillgångar

		2017-12-31	2016-12-31
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Byggnader och mark	12	98 259	100 523
Inventarier	13	20 477	18 619
Pågående nyanläggningar	14	0	101
		118 736	119 243
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Andelar i koncernföretag	15	1 267 836	1 267 836
Fordringar hos koncernföretag	16	0	3 000
Andelar i intresseföretag	17	5 365	5 565
Andra långfristiga värdepappersinnehav	18	88 214	88 214
Andra långfristiga fordringar	19	300	300
		1 361 715	1 364 915
Summa anläggningstillgångar		1 480 451	1 484 158
Omsättningstillgångar			
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		10 582	7 378
Fordringar hos koncernföretag		33 000	3 916
Skattefordran		37 007	39 483
Övriga fordringar		68	636
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	20	21 676	19 404
		102 333	70 817
<u>Kassa och bank</u>		56 988	92 614
Summa omsättningstillgångar		159 321	163 431
Summa tillgångar		<u>1 639 772</u>	<u>1 647 589</u>

LO moderföretagets balansräkning (tkr)

		2017-12-31	2016-12-31
Eget kapital och skulder			
<u>Eget kapital</u>			
Bundet eget kapital enligt kongressbeslut		1 193 081	1 193 081
Ändamålsbestämda medel	22	7 675	11 668
Balanserat kapital		125 712	117 881
Årets resultat		<u>41 940</u>	<u>3 838</u>
Summa eget kapital		1 368 408	1 326 468
<u>Obeskattade reserver</u>	23	45 800	72 800
<u>Avsättningar</u>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	24	59 757	60 345
Avsättning för uppskjuten skatt	26	<u>170</u>	<u>139</u>
Summa avsättningar		59 927	60 484
<u>Kortfristiga skulder</u>			
Leverantörsskulder		71 185	68 026
Skulder till koncernföretag		39 019	75 075
Övriga skulder		3 690	3 244
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	30	<u>51 743</u>	<u>41 492</u>
Summa kortfristiga skulder		165 637	187 837
Summa eget kapital och skulder		<u>1 639 772</u>	<u>1 647 589</u>

LO moderföretagets kassaflödesanalys (tkr)

	2017-01-01 2017-12-31	2016-01-01 2016-12-31
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Inbetalningar	495 423	548 875
Utbetalningar	-578 007	-568 998
Kassaflöde från den löpande verksamheten före betalda räntor och inkomstskatter	-82 584	-20 123
Erhållen ränta	2	323
Erhållna utdelningar	60 135	50 095
Erlagd ränta	-24	-150
Betald skatt	-7 237	-5 715
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-29 708	24 430
INVESTERINGSVERKSAMHETEN		
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0	0
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-8 151	-13 817
Investeringar i dotterbolag	0	0
Försäljning dotterföretag	0	0
Förvärv intresseandel	0	0
Försäljning intresseföretag	0	0
Placeringar i övriga finansiella anläggningstillgångar	-967	-2 950
Avyttring/amorteringar av övriga finansiella anläggningstillgångar	3 200	188
Ökning/minskning av kortfristiga finansiella placeringar	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-5 918	-16 579
Årets kassaflöde	-35 626	7 851
Likvida medel vid årets början	92 614	84 763
Likvida medel vid årets slut	56 988	92 614

Noter (tilläggsupplysningar)

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Års- och koncernredovisningarna upprättas med tillämpning av årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Principerna är oförändrade jämfört med föregående år.

Koncernredovisning

Landsorganisationen i Sverige (LO) upprättar koncernredovisning. Företag där LO innehar majoriteten av rösterna på bolagsstämman och företag där LO genom avtal har ett bestämmande inflytande klassificeras som dotterföretag och konsolideras i koncernredovisningen. Uppgifter om koncernföretag finns i noten om finansiella anläggningstillgångar. Dotterföretagen inkluderas i koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet överförs till koncernen. De exkluderas ur koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet upphör. Koncernens bokslut är upprättat enligt förvärvsmetoden. Förvärvstidpunkten är den tidpunkt då det bestämmande inflytandet erhålls. Identifierbara tillgångar och skulder värderas inledningsvis till verkliga värden vid förvärvstidpunkten. Minoritetens andel av de förvärvade nettotillgångarna värderas till verkligt värde. Mellanhavanden mellan koncernföretag elimineras i sin helhet. Dotterföretag i andra länder upprättar sin årsredovisning i utländsk valuta. Vid konsolideringen omräknas posterna i dessa företags balans- och resultaträkningar till balansdagskurs respektive avistakurs. De valutakursdifferenser som uppkommer redovisas i ackumulerade valutakursdifferenser i koncernens eget kapital.

Intresseföretag

Som intresseföretag betraktas de företag som inte är dotterföretag men där moderföretaget direkt eller indirekt innehar minst 20 % av rösterna för samtliga andelar. Andelar i intresseföretag redovisas i koncernredovisningen till kapitalandelsmetoden och i moderföretag och enskilt dotterföretag till anskaffningsvärdemetoden.

Utländska valutor

Beträffande värdering av transaktioner och balansposter när valutasäkring tillämpas, se avsnittet om finansiella instrument, underrubriken dokumenterade säkringar av finansiella skulder i utländsk valuta.

Intäkter

Moderföretagets och koncernens intäkter redovisas till det verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas.

Medlemsintäkter

Medlemsavgifter redovisas enligt bokföringsmässiga grunder vilket innebär att intäkten beräknas som ett årsgenomsnitt av varje medlemsförbunds antal medlemmar

Bidrag och anslag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget har uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls. Bidrag som erhållits för att täcka vissa kostnader (t.ex. för administration) redovisas samma räkenskapsår som den kostnad bidraget är avsett att täcka. Bidrag som hänför sig till en anläggningstillgång minskar anskaffningsvärdet. Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som organisationen fått eller kommer att få.

Juridiska tjänster

För tjänsteuppdrag avseende juridiska tjänster till fast pris redovisas de inkomster och utgifter som är hänförliga till ett utfört tjänsteuppdrag som intäkt respektive kostnad i förhållande till uppdragets färdigställandegrad på balansdagen (successiv vinstavräkning). Ett uppdrags färdigställandegrad bestäms genom att nedlagda utgifter på balansdagen jämförs med beräknade totala utgifter. I de fall utfallet av ett uppdrag inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, redovisas intäkter endast i den utsträckning som motsvaras av de uppkomna uppdragsutgifter som sannolikt kommer att ersättas av beställaren. En befarad förlust på ett uppdrag redovisas omgående som kostnad. För tjänsteuppdrag på löpande räkning redovisas inkomsten som är hänförlig till ett utfört tjänsteuppdrag som intäkt i takt med att arbete utförs och material levereras eller förbrukas.

Hysesintäkter

Hysesintäkter periodiseras i enlighet med hyresavtal och intäktsredovisas i den period uthyrning sker. Intäkterna redovisas netto exklusive mervärdesskatt. I tillämpliga fall ingår tjänster som bolaget tillhandahåller såsom el och värme. Förskottsbetalda hyror redovisas som förutbetalda hyresintäkter.

Konferens och rekreation

Koncernen äger och förvaltar två hotell- och konferensanläggningar varav en är belägen i Italien. Försäljning av hotelltjänster och konferens intäktsredovisas i sin helhet när tjänsten utförts.

Finansiella intäkter

Koncernen har finansiella intäkter i form av utdelningar på kortfristiga placeringar, ränteintäkter, realisationsvinster på köp och försäljningar av korfristiga placeringar, resultat från andelar i handelsbolag och i förekommande fall försäljningar av andra finansiella anläggningstillgångar.

De finansiella intäkterna redovisas när rätten till dessa är säkerställd.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i koncernen utgörs av lön, sociala avgifter, betald semester, betald sjukfrånvaro, sjukvård. Ersättningar redovisas som en kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning.

Pensionsförpliktelser

Koncernen har två pensionssystem, ett förmånsbestämt och ett premiebestämt. Båda pensionssystemen regleras i respektive gällande kollektivavtal. Koncernen är skyldig att löpande avsätta medel för det förmånsbaserade systemet till pensionsstiftelse.

Åtaganden som inte är avsatta i pensionsstiftelse redovisas som en avsättning i balansräkningen.

Inkomstskatt

Koncernen är inte skattskyldig för den fackliga verksamheten, däremot för den näringsverksamhet som bedrivs genom sin fastighets-, hotell-, konferensverksamhet och kapitalförvaltning.

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen.

Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen. Uppskjuten skatteskuld avseende temporära skillnader som hänför sig till investeringar i dotterföretag redovisas inte i koncernredovisningen då moderföretaget i samtliga fall kan styra tidpunkten för återföring av de temporära skillnaderna och det inte bedöms sannolikt att en återföring sker inom överskådlig framtid.

Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

I samband med fastighetsförvärv bedöms om fastigheten väntas ge upphov till framtida kostnader för rivning och återställande av platsen. I sådana fall görs en avsättning och anskaffningsvärdet ökas med samma belopp.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som Övrig rörelseintäkt respektive Övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Avskrivningarna ingår i resultaträkningens poster Avskrivningar enligt plan/Av- och nedskrivningar. Koncernens mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	Koncernen Moderföretaget	
	Stommar	100 år
Fasader	50 år	50 år
Rör, tak, hissar	40 år	40 år
El, ventilation, fönster	30 år	30 år
Inventarier	3-10 år	3-10 år

När det finns en indikation på att en tillgångs värde minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. Har tillgången ett återvinningsvärde som är lägre än det redovisade värdet, skrivs den ner till återvinningsvärdet. Vid bedömning av nedskrivningsbehov grupperas tillgångarna på de lägsta nivåer där det finns separata identifierbara kassaflöden (kassagenererande enheter). För tillgångar, andra än goodwill, som tidigare skrivits ned görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras. I resultaträkningen redovisas nedskrivningar och återföringar av nedskrivningar i den funktion där tillgången nyttjas.

Finansiella instrument

Finansiella instrument redovisas i enlighet med reglerna i K3 kapitel 11, vilket innebär att finansiella instrument värderas utifrån anskaffningsvärde.

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när koncernen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och koncernen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Kortfristiga placeringar

Värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas kortsiktigt redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde och i efterföljande värderingar i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde. I posten kortfristiga placeringar ingår andelar i värdepappersfonder.

Räntebärande värdepapper, certifikat och bankdepositioner förvärvade i syfte att innehas till inlösningstidpunkten värderas vid förvärvet till anskaffningsvärde. Skillnaden mellan anskaffningsvärde och inlösenvärde periodiseras så att räntan under innehavstiden är konstant. Övriga obligationer värderas till anskaffningsvärde. Alla transaktioner med värdepapper redovisas på affärsdagen.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Posten består huvudsakligen av aktier och andelar samt innehav av räntebärande tillgångar. Innehaven innehas på lång sikt. Tillgångar ingående i posten redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde. I efterföljande redovisning värderas aktierna till anskaffningsvärde med bedömning av om nedskrivningsbehov föreligger. De räntebärande tillgångarna redovisas i efterföljande redovisning till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden, minskat med eventuell reservering för värdeminskning.

Värdepappersportföljer

Koncernen har en värdepappersportfölj, bestående av andelar i värdepappersfonder med allokering mot aktier och räntor samt en mindre del hedgefond. Värdepappersfonderna ingår i posten kortfristiga placeringar i balansräkningen. För de instrument som ingår i någon av dessa tillämpas värderingsprincipen på portföljen som helhet. Det innebär att vid prövning av lägsta värdets princip samt prövning av nedskrivningsbehov avräknas realiserade förluster mot realiserade vinster inom respektive värdepappersfond.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Derivatinstrument som ingår i säkringsredovisning

Koncernen utnyttjar så kallade ränteswapar för att hantera ränterisken som uppstår vid upptagande av lån till rörlig ränta. För dessa transaktioner tillämpas normalt säkringsredovisning. När transaktionen ingås, dokumenteras förhållandet mellan säkringsinstrumentet och den säkrade posten, liksom även koncernens mål för riskhanteringen och riskhanteringsstrategin avseende säkringen. Koncernen dokumenterar också företagets bedömning, både när säkringen ingås och fortlöpande, av huruvida ränteswaparna som används i säkringstransaktioner i hög utsträckning är effektiva när det gäller att motverka förändringar i kassaflöden som är hänförliga till de säkrade posterna.

Säkringsredovisningens upphörande

Säkringsredovisningen avbryts om säkringsinstrumentet förfaller, säljs, avvecklas eller löses in, eller säkringsrelationen inte längre uppfyller villkoren för säkringsredovisning. Eventuellt resultat från en säkringstransaktion som avbryts i förtid redovisas omedelbart i resultaträkningen.

Nedskrivningsprövning av finansiella anläggningstillgångar

Vid varje balansdag bedömer koncernen om det finns någon indikation på nedskrivningsbehov i någon av de finansiella anläggningstillgångarna. Nedskrivning sker om värdenedgången bedöms vara bestående. Nedskrivning redovisas i resultaträkningsposten Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar. Nedskrivningsbehovet prövas individuellt för finansiella anläggningstillgångar som är väsentliga. Exempel på indikationer på nedskrivningsbehov är negativa ekonomiska omständigheter eller ogynnsamma förändringar i företag som koncernen har investerat i.

Nedskrivning för tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde beräknas som skillnaden mellan tillgångens redovisade värde och nuvärdet av företagsledningens bästa uppskattning av de framtida kassaflödena diskonterade med tillgångens ursprungliga effektivränta. Om nedskrivning sker fastställs nedskrivningsbeloppet som skillnaden mellan det redovisade värdet och det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nuvärdet av framtida kassaflöden (som baseras på företagsledningens bästa uppskattning).

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Inkuransrisker har därvid beaktats.

Anskaffningsvärdet fastställs med användning av först in, först ut-metoden (FIFU). För råvaror ingår alla utgifter som är direkt hänförliga till anskaffningen av varorna i anskaffningsvärdet. I egentillverkad produktion består anskaffningsvärdet av externa tillverkningskostnader med skäligt tillägg för interna tillverkningskostnader.

Pågående arbeten för annans räkning

Inkomster och utgifter från uppdrag på löpande räkning resultatredovisas i den takt uppdraget utförs och faktureras. Ej fakturerat arbete vid årets slut värderas till aktuellt försäljningspris.

Avsättningar

Företaget gör en avsättning när det finns en legal eller informell förpliktelse och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Koncernen gör avsättningar för pensioner som inte är avsatta i pensionsstiftelse och redovisas därmed som en avsättning i balansräkningen. Avsättningar för omstrukturering görs när det föreligger en fastställd och utförlig omstruktureringsplan och berörda personer har informerats.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt direkt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificeras, förutom kassa- och banktillgodohavanden, kortfristiga placeringar som handlas på en öppen marknad till kända belopp.

Moderföretagets redovisnings- och värderingsprinciper

Samma redovisnings- och värderingsprinciper tillämpas i moderföretaget som i koncernen, förutom i de fall som anges nedan.

Förändringar av obeskattade reserver redovisas som bokslutsdispositioner i resultaträkningen. Obeskattade reserver redovisas med bruttobelopp i balansräkningen, inklusive den uppskjutna skatteskuld som är hänförlig till reserverna. Koncernbidrag redovisas som bokslutsdispositioner.

Aktier och andelar i dotterföretag redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen som betalats för aktierna samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott läggs till anskaffningsvärdet när de lämnas. Utdelning från dotterföretag redovisas som intäkt.

Bundet eget kapital bestäms i enlighet med ett kongressbeslut år 2008 då LOs bundna egna kapital ska motsvara det belopp som fanns i räkenskaper vid utgången år 1999 och värdesäkras genom att det genomsnittligt ska finnas tillgångar vars marknadsvärde minst är lika stora som det bundna egna kapitalet ökat med konsumentprisindex från basåret 2000.

Uppskattningar och bedömningar

LO-koncernen gör regelmässigt uppskattningar och bedömningar om framtiden. De uppskattningar för redovisningsändamål som blir följden av dessa kommer, definitionsmässigt, sällan att motsvara det verkliga resultatet. De uppskattningar och antaganden som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästkommande år behandlas i huvuddrag nedan.

Pensionsförpliktelser

LO har två pensionssystem, förmånsbestämt samt premiebestämt som regleras enligt kollektivavtal. LO är skyldig att löpande avsätta medel till pensionsstiftelse och premieinsättning. Vad gäller stiftelsen innebär det att från tid till annan ska stiftelsen innehålla tillgångar motsvarande den beräknade utfästelsen för såväl aktiva, pensionerade samt fribrev. Bedömningen av utfästelsernas storlek görs, för LO:s räkning, av Kooperationens Pensionsanstalt KP/Folksam, vars metodik står under Finansinspektionens överinseende. Denna värdering görs på samma sätt för de förpliktelser som är skuldförda i koncernens balansräkning.

Byggnader och mark

Samtliga förvaltningsfastigheter är värderade av oberoende värderingsman under de senaste två åren i enlighet med koncernens redovisningsprinciper som redovisas i not 12.

Andelar i intresseföretag

Några intresseföretag äger och förvaltar obebyggd mark där framtagande av detaljplan pågår. Vid bedömningen av värdet av obebyggd mark har såväl detaljplanerisk som marknadsrisk beaktats och något behov av nedskrivning bedöms inte föreligga.

Not 2 Verksamhetens intäkter och verksamhetens resultat fördelat på rörelsegrenar

Verksamhetens intäkter fördelar sig på rörelsegrenar enligt följande

	Koncernen	
	2017	2016
Facklig verksamhet	515 360	495 003
Fastigheter	167 983	157 217
Juridisk verksamhet	66 370	55 041
Hotell- och konferensverksamhet	170 014	160 473
Övrigt tryckeri, ekonomiservice mm	14 472	21 226
Övrig verksamhet	<u>14 117</u>	<u>18 991</u>
Summa	948 316	907 951

Verksamhetens resultat fördelar sig på rörelsegrenar enligt följande:

	Koncernen	
	2017	2016
Facklig verksamhet	-40 872	-56 110
Fastigheter	97 779	61 982
Juridisk verksamhet	9 911	-2 310
Hotell- och konferensverksamhet	7 687	6 179
Övrigt tryckeri, ekonomiservice mm	466	-5 187
Övrig verksamhet	<u>2 558</u>	<u>8 630</u>
Summa	77 529	13 184

Not 3 Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	2017		2016	
	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensions- kostnader)	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader (varav pensions- kostnader)
LO	74 612	53 806	74 859	54 610
Dotterföretag	87 961	(24 125) 38 225	85 523	(25 263) 36 814
Koncernen	162 573	92 031 (35 429)	160 382	91 424 (34 652)
		2017		2016
Övriga personalkostnader LO		5 380		4 497
Övriga personalkostnader dotterföretag		4 532		3 187
		9 912		7 684
Summa personalkostnader LO		133 798		133 966
Summa personalkostnader koncernen		264 516		259 490

LO har två pensionssystem, förmånsbestämt samt premiebestämt som regleras enligt kollektivavtal. LO är skyldig att löpande avsätta medel till pensionsstiftelse och premieinsättning. Vad gäller stiftelsen innebär det att från tid till annan ska stiftelsen innehålla tillgångar motsvarande den beräknade utfästelsen för såväl aktiva, pensionerade samt fribrev. Av LOs avsättningar till pensionsstiftelse 2017 om 18,8 mkr (22,0) avser 38,3 mkr (57,3) pensionskostnader och -19,6 mkr (-35,3) finansiella poster beroende på stiftelsens avkastning. Total avsättning till premiebestäm pension är 5,3 mkr (3,2).

Av LOs avsättningar till pensionsstiftelse avser 2 614 tkr (1 834 tkr) gruppen styrelse och ledning. Avsättning till premiebaserad pension för gruppen styrelse och ledning har gjorts med 225 tkr (426 tkr). För dotterföretagens VD och ledning är avsättningar och andra pensionskostnader 1 035 tkr (960 tkr).

Löner och andra ersättningar fördelade per befattningshavare och land

LO *)	2017			2016		
	Avtalad lön	varav styrelsearvode	Övriga anställda	Avtalad lön	varav styrelsearvode	Övriga anställda
Karl-Petter Thorwaldsson ordförande	1 218	286		1 188	208	
Tobias Baudin förste vice ordförande -maj 16	0	0		419	0	
Therese Guovelin förste vice ordförande juni 16-	1 044	145		600	66	
Ingela Edlund andre vice ordförande -maj 16	0	0		419	48	
Berit Müllerström andre vice ordförande juni 16-	1 044	2		600	0	
Torbjörn Johansson avtalssekreterare	<u>1 044</u>	<u>257</u>		<u>1 019</u>	<u>255</u>	
	4 350	690	70 262	4 245	577	70 614
	Styrelse och VD	varav styrelse		Styrelse och VD	varav styrelse	
Dotterföretag Sverige	4 493	162	54 694	3 913	89	54 929
Dotterföretag utomlands:						
Italien	<u>2 320</u>	<u>255</u>	<u>26 454</u>	<u>2 275</u>	<u>251</u>	<u>24 494</u>
Koncernen totalt	11 163	1 107	151 410	10 433	917	150 037

*) avser lön till LOs kongressvalda ledning. Fr o m kongressen 2012 avräknas eventuella styrelsearvoden.

Rätt till trygghetsersättning finns för LOs kongressvalda ledning. Funktionär som inte blir omvald för ny period eller avgår under mandatperioden kan efter beslut av LOs styrelse få trygghetsersättning. Trygghetsersättning utgår med 78 procent på den pensionsgrundande lön som funktionären hade vid avgången och uppräknas årligen med inkomstbasbeloppet. Trygghetsersättning utgår för funktionär som vid avgången har mer än tio år kvar till ordinarie pensionsålder under en tid av två år, mindre än tio år men mer än fem år kvar till ordinarie pensionsålder under en tid av tre år och för funktionär med mindre än fem år kvar till ordinarie pensionsålder under tiden fram till pension. Funktionär som uppbär trygghetsersättning är skyldig att stå till organisationens förfogande för lämpliga uppdrag under den tid och med den sysselsättningsgrad som motsvarar den utgående trygghetsersättningens storlek. Trygghetsersättningen ska samordnas med annan inkomst som för varje kalenderår överstiger två gånger det vid årets början gällande inkomstbasbeloppet.

Pensionsvillkor för LOs ledning regleras utifrån två pensionsavtal. Förmånsbestämt funktionärsavtal ger 78 procent av pensionsgrundande lön mellan 60-65 års ålder. Från 65 års ålder utgår pension motsvarande 10 procent på lönedelar upp till 7,5 inkomstbasbelopp och på lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp utgår 78 procent. Premiebestämt funktionärsavtal med rörlig pensionsålder, med premier om 10,5 procent upp till 7,5 inkomstbasbelopp och 30 procent på lönedelar över 7,5 inkomstbasbelopp.

LOs ordförande Karl-Petter Thorvaldsson och första vice ordförande Therese Guovelin har förmånsbestämd pension 60 år, LOs andra vice ordförande Berit Müllerström har premiebestämd pension. LOs avtalssekreterare Torbjörn Johansson förmånsbestämd pension 62 år.

Avgångsersättning till dotterföretagens verkställande direktörer utgår för LO-TCO Rättsskydd AB med 24 månadslöner samt för Riva del Sole SpA med 24 månadslöner. För verkställande direktören i Bantorget Förvaltning AB är avtalad uppsägningstid från företagets sida 12 månader och vid egen uppsägning 6 månader.

Not 4 Medelantal anställda

	2017		2016	
	Antal anställda	Varav kvinnor	Antal anställda	Varav kvinnor
Moderföretaget	130	51%	131	50%
Dotterföretag				
Sverige	136	58%	138	54%
Italien	93	50%	94	51%
Totalt i dotterföretag	229	55%	232	53%
Koncernen totalt	359	53%	363	52%

Sjukfrånvaro

Företagets sjukfrånvaro har varit enligt följande: (samtliga värden i %)

	LO			
	2017		2016	
Total sjukfrånvaro i förhållande till total ordinarie arbetstid	2,1		3,0	
Varav långtidssjukfrånvaro	33,5		49,6	
Total sjukfrånvaro i förhållande till total ordinarie arbetstid				
Män	2,1		3,0	
Kvinnor	2,1		2,9	
Total sjukfrånvaro per åldersgrupp				
	män		kvinnor	
	2017	2016	2017	2016
29 år eller yngre	*	*	*	*
30-49 år	1,4	4,0	2,5	3,4
50 år eller äldre	2,9	1,9	1,5	2,7

*) Redovisas inte p g a undantagsregeln i lagstiftningen som säger att uppgiften inte ska lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till enskild individ.

Könsfördelning ledande befattningshavare

	Koncernen		LO	
	män	kvinnor	män	kvinnor
Styrelseledamöter	34	24	12	6
Organisationens ledning	8	8	2	3

Not 5 Ersättning till revisorerna

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
PwC				
Revisionsuppdraget	2 450	2 041	963	514
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	755	903	755	883
Skatterådgivning	33	0	33	0
Övriga tjänster	56	0	56	31
Summa	3 294	2 944	1 807	1 428
Övriga revisorer				
Revisionsuppdraget	255	242	0	0
Summa	255	242	0	0

Not 6 Operationella leasingavtal

Under året betalda leasingavgifter avseende operationella leasingavtal uppgår i koncernen till 9 323 tkr (9 281 tkr) och i LO till 1 809 tkr (1 443 tkr).

I koncernens redovisning utgörs den operationella leasingen i allt väsentligt av hyrda lokaler, tryckeri- och kopieringsutrustning. Avtalen om hyra löper mellan fem till åtta år. Storleken på de framtida lokalhyrorna baseras på utvecklingen av konsumentprisindex.

Nominella värdet av avtalade framtida leasingavgifter avseende avtal (inkl lokalhyresavtal) där återstående löptid överstiger ett år, fördelar sig enligt följande:

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Förfaller till betalning inom 1 år	9 934	10 604	2 353	1 179
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	7 291	14 741	1 321	1 217
Förfaller till betalning senare än fem år	0	0	0	0
	17 225	25 345	3 674	2 396

Nominellt värde av framtida hyresintäkter där den återstående intäkten fördelar sig enligt följande:

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Förfaller till betalning inom 1 år	144 852	144 737	10 843	10 512
Förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år	143 909	224 111	15 263	21 167
Förfaller till betalning senare än fem år	518	33 587	0	0

Koncernen äger och förvaltar ett flertal fastigheter för långsiktig uthyrning och förvaltning.

Not 7 Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Utdelningar	13 176	167 398	135	95
Realisationsresultat vid försäljningar	5 463	16 668	0	0
Resultat från andelar i handelsbolag	-2 490	-1 524	0	0
Räntor	12 822	13 973	0	0
Kursdifferenser	0	0	0	0
Värderegleringar	-969	-92 345	0	0
Realisationsresultat vid försäljning av fastighet	0	0	0	0
Summa	28 002	104 170	135	95

Not 8 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Utdelningar	25 017	28 833	0	0
Räntor	1 096	526	0	304
Kursdifferenser	716	522	0	0
Realisationsresultat vid försäljningar	789	146	0	0
Värdereglering	0	0	0	0
Summa	27 618	30 027	0	304

Not 9 Bokslutsdispositioner

	LO	
	2017	2016
Skattemässiga dispositioner		
Förändring av periodiseringsfond	<u>27 000</u>	<u>25 729</u>
Summa	27 000	25 729

Not 10 Skatt

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Aktuell skatt	-28 306	-22 376	-9 713	-6 177
Uppskjuten skatt	<u>-767</u>	<u>2 565</u>	<u>-30</u>	<u>-91</u>
Skatt på årets resultat	-29 073	-19 811	-9 743	-6 268

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Redovisat resultat före skatt	114 205	121 891	51 683	10 106
Skatt beräknad enligt gällande skattesats (22 %)	-25 125	-26 816	-11 370	-2 223
Skatteeffekt av ej skattepliktig facklig verksamhet	-11 498	-16 176	-11 498	-16 177
Skatt för HB/KB	8 816	0	0	0
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter	1 837	43 741	13 200	11 066
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	-1 263	-23 778	0	0
Skatt hänförlig till tidigare års resultat	143	1 727	67	1 167
Skatteeffekt av schablonränta på periodiseringsfond	-209	-168	-142	-101
Övrigt	-517	3 188	0	0
Effekt av utländska skattesatser.	<u>-1 257</u>	<u>-1 529</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Redovisad skattekostnad	-29 073	-19 811	-9 743	-6 268

Not 11 Immateriella anläggningstillgångar

	Koncernen	
	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	990	1 480
Anskaffningar	14	28
Försäljning	0	0
Omklassificering	0	-377
Omräkningsdifferenser	<u>30</u>	<u>-141</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 034	990
Ingående avskrivningar	-962	-1 231
Årets avskrivningar	-9	-7
Försäljning	0	0
Omklassificering	0	-122
Omräkningsdifferenser	<u>-29</u>	<u>398</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 000	-962
Bokfört värde	34	28

Not 12 Byggnader och mark

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	1 846 218	1 802 107	178 904	164 989
Anskaffning	108 066	36 923	0	0
Aktivering av ombyggnationer	0	0	1 738	13 915
Försäljning och utrangeringar	-276	-171	-276	0
Omklassificering	0	-85	0	0
Omräkningsdifferenser	<u>5 345</u>	<u>7 444</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 959 353	1 846 218	180 366	178 904
Ingående avskrivningar	-517 042	-475 418	-78 381	-74 167
Försäljning och utrangeringar	595	171	595	0
Årets avskrivningar	-37 419	-38 279	-4 320	-4 214
Nedskrivning	0	0	0	0
Omklassificering	0	276	0	0
Omräkningsdifferenser	<u>-2 718</u>	<u>-3 791</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	-556 584	-517 041	-82 106	-78 381
Planenligt restvärde	1 402 769	1 329 177	98 260	100 523
Varav bokfört värde fastigheter i Sverige	1 310 277	1 242 878	92 288	94 681
varav mark	345 545	345 545	1 740	1 740
varav byggnad	964 732	897 333	90 548	92 941
Taxeringsvärden fastigheter i Sverige	1 810 591	1 810 591	279 020	279 020

Fastigheternas bedömda marknadsvärde i koncernen uppgår till 4 085 mkr (3 711) +/- 10 %. Samtliga fastigheter är värderade av oberoende värderingsman. Värdebedömningen av fastigheterna utgör en bedömning av fastigheternas värde inklusive tillhörande inventarier. Värderingarna har genomförts med erkända och accepterade värderingsmodeller.

Underlag för värderingen är uppgifter om lokallyresavtal, vakanta lokaler, löpande drifts- och underhållskostnader samt utförda och planerade större underhållsåtgärder och investeringar. Värdebedömningarna grundas på kassaflödesanalyser beroende på prognoser över framtida betalningsströmmar samt på jämförelser och analys av genomförda köp av fastigheter inom respektive delmarknad, så kallad ortprisanalys.

Kassaflödesanalysen innebär en analys och värdering av de betalningsströmmar, driftöverskott, som fastighetsinnehavet förväntas ge upphov till under kalkylperioden som är fem år. Fastighetens värde beräknas som summan av nuvärdet av driftöverskotten samt nuvärdet av fastighetens bedömda restvärde vid kalkylperiodens slut. Kalkylräntan varierar beroende på belägenhet, statsobligationsräntan och övriga riskfaktorer.

Not 13 Inventarier

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	233 408	217 833	41 593	34 592
Inköp	22 901	23 811	5 975	7 001
Försäljning och utrangeringar	-3 078	-14 337	-3 067	0
Omklassificering	0	32	0	0
Omräkningsdifferenser	<u>3 911</u>	<u>6 069</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	257 142	233 408	44 501	41 593
Ingående avskrivningar	-156 604	-151 854	-22 974	-20 210
Årets avskrivningar	-15 694	-14 374	-4 116	-2 764
Försäljning och utrangeringar	3 066	14 337	3 067	0
Nedskrivning	0	0	0	0
Omklassificering	0	-29	0	0
Omräkningsdifferenser	<u>-2 569</u>	<u>-4 683</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	-171 801	-156 603	-24 023	-22 974
Bokfört värde	85 341	76 805	20 478	18 619

Not 14 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	13 899	15 680	101	7 199
Under året nedlagda kostnader	5 363	20 138	0	0
Under året genomförda omfördelningar	<u>-14 051</u>	<u>-21 919</u>	<u>-101</u>	<u>-7 098</u>
Utgående balans	5 211	13 899	0	101

Not 15 Andelar i koncernföretag

	LO	
	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	940 188	940 188
Förvärv	0	0
Avyttring	0	0
Resultat från handelsbolag	<u>0</u>	<u>0</u>
Summa	940 188	940 188
Ingående uppskrivningar	343 198	343 198
Avyttring	0	0
Utgående ackumulerade uppskrivningar	343 198	343 198
Ingående nedskrivningar	-15 550	-15 550
Förvärv	0	0
Avyttring under året	<u>0</u>	<u>0</u>
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-15 550	-15 550
Bokfört värde	1 267 836	1 267 836

Koncernen	Org nr	Säte	Kapitalandel
Bantorget Finans AB	556152-4595	Stockholm	100%
Brunnsvik Förvaltning AB	556737-3195	Stockholm	100%
Bantorget Utveckling AB	556716-7167	Stockholm	100%
Bantorget Egendom AB	556953-0040	Stockholm	100%
Bantorget Förvaltning AB	556057-7388	Stockholm	100%
Spaden Fastighets AB	556225-1230	Stockholm	75%
Fastighetsbolaget Neårgniv AB	559131-0825	Stockholm	75%
Bantorget Redovisning AB	556638-0464	Norrköping	100%
Örenäs Slott Hotell och Konferens AB	556736-9854	Landskrona	100%
Örenäs Slott och Egendom AB	556798-5857	Stockholm	100%
Kungslagern Holding AB	556875-2694	Stockholm	51%
Lagern 11 AB	556761-8037	Stockholm	51%
LO-TCO Rättsskydd AB	556150-9257	Stockholm	90%
Strykjärmet i Norrköping HB	916694-5544	Norrköping	100%
HB Klockan	916501-8079	Stockholm	51%
Klockans Garage AB	556640-8620	Stockholm	51%
Utbildningsförlaget Brevskolan Ek förening	702000-2601	Stockholm	96%
Riva del Sole (spa)	67520536	Italien	68%
RICERT AB	559106-4729	Stockholm	100%
Responsible Investors Alliance Sweden AB	559106-4778	Stockholm	100%

LO	Röstandel	Antal andelar	Bokfört värde	
			2017	2016
Bantorget Förvaltning AB	100%	250 000	1 258 360	1 258 360
Utbildningsförlaget Brevskolan Ek förening	96%	19 750	0	0
LO-TCO Rättsskydd AB	90%	63 000	9 476	9 476
Summa			1 267 836	1 267 836

Not 16 Fordringar hos koncernföretag

	LO	
	2017	2016
Ingående nominellt värde	3 000	3 000
Förändringar	<u>-3 000</u>	<u>0</u>
Utgående ackumulerat nominellt värde	0	3 000
Ingående nedskrivningar	0	0
Återlagda nedskrivningar under året	<u>0</u>	<u>0</u>
Utgående ackumulerade nedskrivningar	0	0
Utgående bokfört restvärde	0	3 000

Not 17 Andelar i intresseföretag

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	119 183	86 748	8 515	2 665
Förvärv	109 884	15 765	967	5 850
Omklassificering	0	3 000	0	0
Resultat från intresseföretag	11 939	13 770	0	0
Avyttring	<u>-6 957</u>	<u>-100</u>	<u>-200</u>	<u>0</u>
Utgående ackumulerat nominellt värde	234 049	119 183	9 282	8 515
Ingående nedskrivningar	-2 950	0	-2 950	0
Årets nedskrivningar	<u>-967</u>	<u>-2 950</u>	<u>-967</u>	<u>-2 950</u>
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-3 917	-2 950	-3 917	-2 950
Utgående bokfört värde	230 132	116 233	5 365	5 565

Koncernen och LO

	Org nr	Säte	andel
Fairtrade Sverige AB	556554-0415	Stockholm	50,0%
AB Folkets Hus i Stockholm	556050-3103	Stockholm	32,1%
Facket Medlemsförmåner i Sverige AB	556616-9404	Stockholm	25,0%
LO Mediehus AB	556036-4613	Stockholm	29,0%
Runö Fastigheter HB	969723-2107	Stockholm	39,6%
Täljö Utveckling nr 4 AB	556750-5069	Stockholm	40,0%
Västerkulla Hotell Holding AB	556981-3214	Stockholm	49,5%
Politism AB	556964-1094	Stockholm	25,5%
Byggkultur Sverige AB	556170-7315	Stockholm	40,0%
Byggkultur Mälardalen AB	556947-5352	Stockholm	33,0%
Bantorget Hyresbostäder AB	559085-6737	Stockholm	25,0%
SHH Landbolaget AB	559079-0324	Stockholm	25,0%

LO	Röstandel	Antal andelar aktier	Bokfört värde 2017	2016
Fairtrade Sverige AB	50,0%	2 000	1 575	1 575
Facket Medlemsförmåner i Sverige AB	25,0%	250	500	700
Politism AB	25,5%	12 750	3 000	3 000
LO Mediehus AB	29,0%	1 450	<u>290</u>	<u>290</u>
			5 365	5 565

Koncernen	Röstandel	Antal andelar aktier	Bokfört värde 2017	2016
Fairtrade Sverige AB	50,0%	2 000	6 663	5 063
AB Folkets Hus i Stockholm	32,1%	77 173	37 503	29 359
Facket Medlemsförmåner i Sverige AB	25,0%	250	1 722	1 659
LO Mediehus AB	29,0%	1 450	3 315	1 902
Täljö Utveckling nr 4 AB	40,0%	40 000	120	120
Västerkulla Hotell Holding AB	49,5%	19 800	41 415	40 658
Politism AB	25,5%	12 750	1 551	2 185
BOLO Bostad AB	50,0%	30 000	-	2 880
Byggkultur Sverige AB	40,0%	1 920	30 037	29 858
Byggkultur Mälardalen AB	33,0%	50	168	176
Bantorget Hyresbostäder AB	25,0%	12 500	55 601	13
SHH Landbolaget AB	25,0%	125	52 037	-
Rödstu Hage AB	25,0%	125	-	<u>2 360</u>
Summa redovisas som Andelar i intresseföretag			230 132	116 233
Runö Fastigheter HB	39,6%	400	-6 394	-3 904
Summa ingår i posten Övriga kortfristiga skulder			-6 394	-3 904
Netto bokfört värde			223 738	112 329

Not 18 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	309 188	410 497	96 776	96 776
Förvärv	28	28	0	0
Omklassificering	0	-3 000	-3 000	-3 000
Avyttring	<u>-92 656</u>	<u>-98 337</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Utgående anskaffningsvärde	216 560	309 188	93 776	93 776
Ingående nedskrivningar	-98 830	-9 512	-5 562	-5 562
Avyttring	89 318	-89 318		
Upplösning	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-9 512	-98 830	-5 562	-5 562
Utgående restvärde enligt plan	207 048	210 358	88 214	88 214
			Bokfört värde	
Moderföretagets innehav	Antal	Kvotvärde	2017	2016
Fora AB	500	50	0	0
AFA Livförsäkringsaktiebolag	5	500	0	0
AMF Pensionsförsäkring AB	350	3 500	0	0
AFA Sjukförsäkringsaktiebolag	150	1 500	0	0
Boo Energi ek förening	8	680	0	0
FFI BFR 10 000	10	1 117	0	0
Gershedens Folkets Hus stödförening	100	10 000	0	0
LOs Försäkringshandelsbolag	45	88 211	88 214	88 214
Politism AB	12 750	12 750	0	0
Maison Syndicale	1 234	0	0	0
Summa			88 214	88 214
Dotterföretagens innehav	Antal	Kvotvärde	2017	2016
Aftonbladet Hierta AB	7 200	7 200	108 000	108 000
Aberdeen Fastighetsfond Sverige AB	0	0	0	2 027
Aberdeen Residential Sweden AB	0	0	0	1 311
Riksbyggen ek förening	2 087	1 043	1 043	1 031
Övrigt			<u>9 775</u>	<u>9 775</u>
Summa			<u>118 818</u>	<u>122 144</u>
Summa koncernen			209 049	212 374

Not 19 Andra långfristiga fordringar

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Ingående nominellt värde	191 621	241 060	300	388
Tillkommande fordringar	12 401	40 398	0	0
Omklassificeringar	0	0	0	0
Amorteringar, avgående fordringar	<u>-13 976</u>	<u>-89 837</u>	<u>0</u>	<u>-88</u>
Utgående ackumulerat värde	190 046	191 621	300	300

Not 20 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Förutbetalda hyror	1 291	3 111	0	0
Upplupna ränteintäkter	2 176	3 106	0	0
Upplupna anslag	1 465	1 468	1 465	1 468
Förutbetalda pensionspremier	123	88	0	88
Förutbetalda intäkter	23 142	20 707	0	0
Övriga poster	<u>31 212</u>	<u>24 616</u>	<u>20 211</u>	<u>17 848</u>
Summa	59 409	53 096	21 676	19 404

Not 21 Kortfristiga placeringar

	Koncernen		LO	
	Marknads- värde	Bokfört värde	Marknads- värde	Bokfört värde
2017				
Värdepappersfonder	1 973 945	1 461 210	0	0
	1 973 945	1 461 210	0	0
2016				
Värdepappersfonder	1 809 053	1 426 576	0	0
	1 809 053	1 426 576	0	0

Not 22 Ändamålsbestämda medel

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Reserverade medel för solidaritetsarbete	<u>7 675</u>	<u>11 668</u>	<u>7 675</u>	<u>11 668</u>
	7 675	11 668	7 675	11 668

Not 23 Obeskattade reserver

	LO	
	2017	2016
Periodiseringsfond	<u>45 800</u>	<u>72 800</u>
	45 800	72 800

Not 24 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Pensionsåtaganden som inte täcks genom realstiftelse				
Belopp vid årets ingång	66 425	64 856	60 345	58 252
Under året avsatt	0	2 253	0	2 093
Upplösning	-2 935	-785	-588	0
Valutakursdifferens	<u>60</u>	<u>101</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Belopp vid årets utgång	63 550	66 425	59 757	60 345

Not 25 Övriga avsättningar

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Belopp vid årets ingång	755	2 302	0	0
Årets förändring	<u>26 989</u>	<u>-1 547</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Belopp vid årets utgång	27 744	755	0	0

Not 26 Uppskjuten skatt

Temporära skillnader föreligger i de fall tillgångars eller skulders redovisade respektive skattemässiga värden är olika. Temporära skillnader avseende följande poster samt underskottsavdrag har resulterat i uppskjutna skattefordringar och -skulder:

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Uppskjutna skattefordringar				
Fastigheter, nedskrivningar	5 107	5 200		
Övriga avdragsgilla temporära skillnader	<u>0</u>	<u>0</u>		
Summa	5 107	5 200	0	0
Uppskjutna skatteskulder				
Övriga skattepliktiga temporära skillnader	170	215	170	139
Obeskattade reserver	<u>39 952</u>	<u>34 262</u>		
Summa	40 122	34 477	170	139

Not 27 Långfristiga skulder

Nedan anges den del av långfristiga skulder som förfaller till betalning mellan ett och fem år efter balansdagen.

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Skulder till kreditinstitut	575 891	585 493	0	0
Övriga långfristiga skulder	<u>20 682</u>	<u>9 382</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
	596 573	594 875	0	0

Derivatinstrument

I koncernen förekommer ränteswapavtal, som tecknats i syfte att säkra sig för fluktuationer i räntor. Värdet av avtalen är negativt på grund av nuvarande ränteläge.

HB Klockan

Nominellt belopp 36 800 tkr. Genomsnittlig löptid 3 år. Marknadsvärde -1 550 tkr

Lager 11 AB

Nominellt belopp 513 333 tkr. Genomsnittlig löptid 7 år. Marknadsvärde -56 063 tkr.

Not 28 Skuld till kreditinstitut

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Redovisas som kortfristig skuld	23 487	24 288		
Redovisas som långfristig skuld	575 891	585 493		
Summa	599 378	609 781	0	0

Not 29 Checkräkningskredit

Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår i koncernen till 31 874 tkr (35 043 tkr).

Not 30 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Semesterlöner	15 297	15 467	10 254	10 225
Upplupna sociala avgifter	19 406	16 851	16 083	11 158
Förskottsinsbetalade hyror	20 062	30 979	1 760	2 204
Förutbetalda anslag	15 292	6 482	15 292	6 482
Förskottsinsbetalda medlemsavgifter	350	2 003	350	2 003
Övriga poster	<u>16 939</u>	<u>17 241</u>	<u>8 004</u>	<u>9 420</u>
Summa	87 346	89 023	51 743	41 492

Not 31 Ställda säkerheter

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
För egna avsättningar och skulder				
Fastighetsinteckningar				
-Avseende skuld till kreditinstitut	<u>684 251</u>	<u>712 136</u>	0	0
Summa ställda säkerheter	684 251	712 136	0	0

Not 32 Eventualförpliktelser

	Koncernen		LO	
	2017	2016	2017	2016
Skulder i delägda handelsbolag	47 653	56 940	0	0
Borgensförbindelser	5 000	22 900	20 000	22 900
Eventualskulder	4 017	5 062	5 000	0
Kapitalinvesteringsåtagande	<u>193 793</u>	<u>250 000</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Summa ansvarsförbindelser	250 463	334 902	25 000	22 900

Not 33 Inköp och försäljning mellan koncernföretag

Nedan anges andelen av årets inköp och försäljning avseende koncernföretag.

	LO	
	2017	2016
Inköp från dotterföretag i förhållande till externa kostnader	2,6%	3,4%
Försäljning till dotterföretag i förhållande till verksamhetens intäkter	0,5%	0,6%

Not 34 Väsentliga händelser efter balansdagen

Inga väsentliga händelser har inträffat efter balansdagen.

Stockholm 2018-03-07

 Karl-Petter Thorwaldsson	 Torbjörn Johansson	 Therese Guovelin	 Berit Müllerström
 Per-Olof Esbjöö	 Susanna Gideonsson	 Marie Nilsson	 Malin Ackholt
 Valle Karlsson	 Tommy Wreeth	 Jan Granvik	 Tobias Baudin
 Eva Guovelin	 Johan Lindholm	 Jonas Wallin	 Mikael Johansson
 Magnus Pettersson	 Mattis Jutterström		

Vår revisionsberättelse har fämnats 2018-05-07

Sune Johnson
Auktoriserad revisor

Oll Andersson

Jan-Olof Gustavsson

Britta Lepp

Revisionsberättelse

Till representantskapet i Landsorganisationen i Sverige org.nr 802001-9769

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Landsorganisationen i Sverige för år 2017.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderföreningens och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *Den auktoriserade revisorns ansvar* samt *De förtroendevalda revisorernas ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen består av verksamhetsberättelse och hållbarhetsrapport för 2017.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- Identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att föreningen inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

De förtroendevalda revisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen och koncernredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Landsorganisationen i Sverige för år 2017.

Vi tillstyrker att representantskapet beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

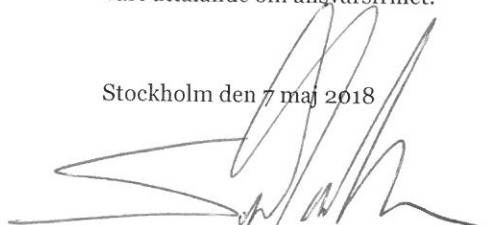
Revisorernas ansvar

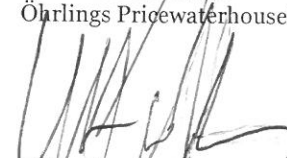
Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den 7 maj 2018

Sune Johnson
Auktoriserad revisör
Örlings PricewaterhouseCoopers AB

Ulf Andersson
Förtroendevalda revisor

Jan-Olof Gustavsson
Förtroendevalda revisor

Britta Lepp
Förtroendevalda revisor

Revisorernas yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till representantskapet i Landsorganisationen i Sverige org.nr 802001-9769

Uppdrag och ansvarsfördelning

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för år 2017 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

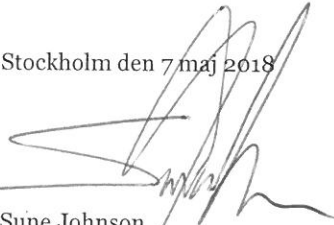
Granskningen inriktning och omfattning

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

Uttalande

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 7 maj 2018

Sune Johnson
Auktoriserad revisor
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Ulf Andersson
Förtroendevalda revisor

Jan-Olof Gustavsson
Förtroendevalda revisor

Britta Lepp
Förtroendevalda revisor